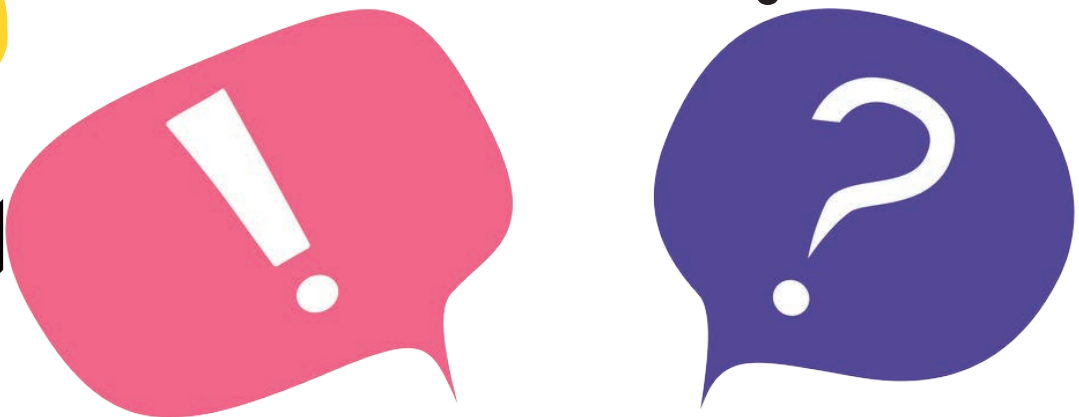

راهنمای پاسخ به رایج ترین سوالات فلسفی کودکان؛ از وجود خداوند تا مسئله مرگ

فلسوف های کوچک جهان ما

الهام یوسفی | روزنامه نگار

پرونده

اگر کودک کی تان را به یاد بیاورید، حتما سوالات بی شمار تان درباره تولد، خدا، زندگی، مرگ و ده ها موضوع اساسی دیگر را که بارها از بزرگ ترها پرسیده بودید به یاد می آورید. شاید هم همین حالا کودک کی در کنار تان باشد که دایم از شما سوالات پیچیده و مهمی درباره جهان پیرامونش می کند. در هر صورت، پرسیدن یک سری سوالات فلسفی، بخشی از روند رشد کودک تان برای سردر آوردن از زندگی است و پدر، مادر و معلم باید بتوانند تا حد قانع کننده ای به این سوالات پاسخ دهند. از این پرسش های فلسفی نترسید؛ این سوالات سهل و ممتنع دروازه ورود کودکان به جهان استدلال و تفکر است. لازم نیست به همه این سوالات پاسخ قطعی بدهید؛ کافی است به بهانه این سوالات، شیوه تفکر صحیح را به کودکان تان آموزش دهید. سوالات کودک را جدی بگیرید و قبل از پاسخ دادن به آن ها مدتی درباره شان فکر کنید، چون علاوه بر پختگی جواب، تفکر کردن را هم به کودک آموخته اید. همواره تاکید کنید که پاسخ کامل سوالاتش را نمی دانید، چون هر تفسیری که از خدا ارائه کنید یا هر پاسخی که به سوالات او بدهید خداوند را در پاسخ های خود تان محدود کرده اید. کودکان بر خلاف تصور ما استعداد زیادی برای تفکر فلسفی و درک استدلال ها دارند، البته اگر به شیوه صحیح و مبتنی بر مثال سوالات شان را پاسخ دهیم. در این پرونده به شما می گوئیم که چطور به اصلی ترین سوالات کودکان تا پاسخ دهید و چند کتاب معرفی می کنیم که به شما و کودک تان کمک کند.

سوالاتی درباره چرایی زندگی و خدا

چرا من به دنیا آمدم؟

یکی از اصلی ترین سوالات کودک پیش از ورود به دبستان، این است که من چطور ی به وجود آمدم؟ قاعدتا او آن قدر بزرگ نشده است که درباره تولد واقعی برایش توضیح دهید، کافی است یک پاسخ واقعی اما غیر دقیق بدهید. به او بگویید پدر و مادر همدیگر را خیلی دوست داشتند و می خواستند یک خانواده داشته باشند. پس بچه کوچک شان به دنیا آمد.

خدا کیست؟

کودک دو تا شش ساله معمولاً بر اساس مسائل عینی که می بیند، ممکن است سوال هایی کند. در این مواقع بهتر است پاسخ های ساده، قابل لمس و عینی به او داده شود یعنی اگر می پرسد خدا چیست؟ بهتر است جواب ساده ای بدهید مثلاً «کسی است که همه دنیا را ساخته است، آسمان ها و زمین مال اوست، ما را او به دنیا آورده» و چیزهایی شبیه این که قابل لمس باشد. باید از اوصاف خداوند و مقایسه آن اوصاف با دیگران استفاده کرد: خدا کسی است که مهربانی اش از پدر و مادر هم بیشتر است. او کسی است که از پدر و مادر هم، بیشتر مراقب توست. خدا از قوی ترین کسی که می شناسی هم قوی تر است.

خدا کیجاست؟

قطعاً پاسخ شما به این سوال این است که «خدا همه جا هست.» اما کودک تان بلافاصله می پرسد چطور ی خدا می تواند همه جا باشد؟ باید سعی کنید برای او مثال های ساده و عینی بزیند. به او بگویید خدا قدرتی دارد که می تواند همه جا باشد؛ مثل سختران تلویزیون که در همه خانه ها و را می بینند.

اگر خدا همه جا هست، چرا او را نمی بینم؟

وقتی به کودک تان بگویید خدا همه جا هست احتمالاً بلافاصله از شما می پرسد: «پس چرا نمی بینمش؟» باز هم از مثال کمک بگیرید. به او

بگویید خیلی چیزها مانند هوا، گرما و برق را نمی بینیم اما وجود دارند. یکی از ساده ترین کارهایی که می توانید انجام دهید این است که لیوانی آب و دو حبه قند بیاورید و جلوی چشم کودک، آن دو حبه قند را داخل آب بیندازید و آن ها را در آب حل کنید؛ بعد از او بپرسید: آیا حبه های قند داخل لیوان هستند یا از آن خارج شده اند؟ او پاسخ می دهد: داخل لیوان هستند. به او بگویید: آیا تو آن را می بینی؟ قطعاً می گوید: نه. بعد برایش توضیح دهید که در دست است آن حبه ها دیده نمی شوند ولی آن ها داخل لیوان هستند؛ چون آب شیری ن شده است. خدا هم این گونه است. خدا هم در این عالم حضور دارد و همان لذت هایی که از مشاهده کوه، دشت، طبیعت، خوردنی ها و دیگر زیبایی های می بری حضور او را نشان می دهد.

اگر خدا همه جا هست، چرا به آسمان نگاه می کنیم؟

ما معمولاً هنگام دعا کردن، به آسمان نگاه می کنیم و برای کودک این شبهه پیش می آید که پس خدا در آسمان است. اگر از شما این سوال را کرد بگویید: برکت های خدا مثل باران، از آسمان به زمین می آیند. ما آدم ها، جاهای بلند را بهتر می دانیم؛ به همین دلیل، نفر اول مسابقه در کشتی، روی سکوی بالاتر می ایستد و چون می دانیم خدا بزرگ است، او را در بالاترین جایی که بلدیم تصور می کنیم.

خدا را چه کسی آفریده است؟

این سوال مهمی است، کودک می پرسد اگر خدا همه ما را و همه جهان را آفریده پس خودش را چه کسی آفریده است؟ باز هم از مثال های ساده کمک بگیرید تا او درک کند. به او بگویید: تا به حال شده که مادر ت غذایی در دست کند و غذا شور شده باشد؟ کودک می گوید بله. بپرسید: چرا؟ کودک می گوید چون نمک زده است. می پرسیم چرا نمک، شور است؟ کودک احتمالاً کمی فکر می کند و می گوید: شوری نمک به خاطر خود نمک است و چیزی نمک را شور نکرده است. در این موقع به او می گوئیم، خدا همه چیز را خلق کرده است اما وجود خودش به دلیل چیز دیگری نیست.

سوالاتی درباره مرگ

پدر بزرگ مرده، یعنی کجارتفه؟

باید درباره مرگ صریح و شفاف صحبت کنید. هرگز از تعابیر استعاری مانند پدر بزرگ فقط به خواب رفته است استفاده نکنید. این حرف که به طور شایع از سوی والدین به کار می رود، موجب می شود کودک از خوابیدن بترسد یا دچار کابوس های شبانه شود. همچنین نباید بگویید که پدر بزرگ به جایی رفته است چون اگر پدر بزرگ برنگردد، کودک اعتمادش را به شما از دست خواهد داد. ساده صحبت کنید و از گیج کردن او بپرهیزید.

مردن یعنی چه؟

هنگام پاسخ دادن به این سوال، سن و میزان درک او را در نظر داشته باشید. برای مثال، به یک کودک دو تا چهار ساله کافی است بگویید: «وقتی انسان یا حیوانی نتواند نفس بکشد و بدنش حرکت نکند، مرده است.» اما به کودک چهار تا شش ساله لازم است علاوه بر آن، توضیح دهید قلب کسی که مرده، نمی زند و چیزهایی که می میرند دیگر هرگز بر نمی گردند. می توانید از مثال هایی که کودک تجربه کرده است، برای توضیح مرگ استفاده کنید. یک حیوان خانگی مرده، یک گل پژمرده و خشکید یا حتی حشره ای که بی جان شده است.

چرا آدم ها می میرند؟

باز هم مرگ یک حیوان را پژمرده شدن یک گل را به او نشان دهید و بگویید فقط آدم ها نمی میرند هر موجود جاندار ی که پا به این دنیا می گذارد حتماً یک روز از این دنیا می رود و اگر قرار بود همه موجودات زنده بمانند، دنیا از فرط شلوغی دیگر مکان مناسبی برای زندگی کردن نبود. همچنین می توانید از مرگ برگ های درختان در زمستان بگویید تا مفهوم مرگ برایش قابل درک تر شود و به این نتیجه برسد که همه چیز میر است و این یک امر طبیعی است نه یک مسئله ترسناک.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه • اول دی ۱۳۹۷
۱۴ ربیع الثانی ۱۴۴۰ • ۲۲ دسامبر ۲۰۱۸
شماره ۱۹۹۹۲

۱۲۱۵

معرفی ۳ کتاب فلسفی برای کودکان و والدین

۱. مجموعه فکر، کودک، فلسفه

این مجموعه پنج جلدی، از ۵۵ قسمت تشکیل شده است که هر قسمت، درباره یک موضوع فکری مهم سخن می گوید. این کتاب ها قرار است اندیشه کودک را با مسائل منطقی، اجتماعی، فلسفی و اخلاقی گوناگونی درگیر و به رشد ذهن کودک کمک کند. مجموعه حاضر را «حجت الاسلام حمیدری ابهری» با نگاهی بومی نوشته است. دویژگی اصلی این کتاب این است که در هر فعالیتی اول سخنی با بزرگ ترها دارد که راهنمای موضوع مورد بحث کتاب است و دوم سوالاتی که به مربی کمک می کند موضوع را پیش ببرد. این مجموعه برای والدین و کودکان پیش از دبستان مناسب است.

قیمت دوره پنج جلدی: ۳۵۰۰۰

۲. فیلسوف کوچولو

پرسش های گاه و بیگاه کودکان از مفاهیم بنیادی و جدی زندگی، مثل مرگ، بیماری، خداوند، زمان و چیزهای دیگری از این دست، برای هیچ یک از مادران و پدران امروز بیگانه نیست. در کتاب فیلسوف کوچولو، «روزبه کیلاسیان» تلاش کرده است جور دیگری به این پرسش ها نگاه کند. او تلاش کرده است نشان دهد هر کدام از پرسش های عجیب و غریب و نوی کودکان می تواند جدی گرفته شود و مثل سرچشمه ای کوچک، این ظرفیت را دارد که سر منشأ و نقطه آغاز یک رودخانه پر شور و پر از افت و خیز باشد. کتاب مصور حاضر، مشتمل بر داستان های کوتاه است که به پرسش هایی درباره دروغ گفتن، راست گویی، خواب، مرگ، ترس، فریبکاری، دزدی، مدرسه، خانواده، اعتماد و... پاسخ می دهد. این کتاب برای کودکان ۱۰ تا ۱۲ ساله مناسب تر است.

قیمت: ۲۲۰۰۰

۳. با هم فکر کردن

«با هم فکر کردن» کتابی مناسب برای دانش آموزان سال های نخست دبستان است که نشان می دهد چگونه متون داستانی را می توان برای کمک به دانش آموزان در طرح معماها و مسائل فلسفی به کار گرفت و آن ها را به تفکر وادار کرد همچنین نشان می دهد چگونه می توان در کلاس به کند و کاو مشترک پرداخت و فنون پرسش گری، بحث گروهی و دیگر فعالیت ها را برای پرورش مهارت های تفکر و گسترش مفاهیم کاربردی در برنامه درسی مدارس ابتدایی به کار گرفت. نویسنده کتاب «دکتر فیلیپ کم» استاد با سابقه فلسفه در دانشگاه «نیو سات ویلز» و پدیدآورنده مجموعه داستان های فکری و کتاب های راهنمای معلم برای آن هاست. این کتاب منبع خوبی برای دانش آموزان ۱۰ تا ۱۴ ساله است.

قیمت: ۲۵۰۰۰

منابع: دانشنامه رشد، پورتال جامع علوم انسانی، تیتیان

جدول متوسط [شماره ۲۲۸۸]

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

افقی
۱-میغ- به مراد نرسیده- غلظت
۲-اسلحه کمربندی- اکسیر- ایده-
۳-شهر- نوعی پای افزار-
۴-سملیک- پاک و زال- زائو ترسان
۵-گل نمویی- باند- از حروف الفبا
۶-اصفهان سابق- نفس خسته-
۷-فروری- تکیه بر پشتی- شهری در
هرمزگان- زهر- کلمه تنبیه- عدد
۸-مجهول- کشتی جنگی- ابریشم بست
۹-تاخت- پیشامد- بوی طوبت- اگر
۱۰-حروفش مرتب شود از مهره های شطرنج
۱۱-است- میوه خوب- شهر فراری-
۱۲-حاشیه- تندرت- ساز- خیس-
۱۳-درستکار- مستعمل- گردنده-
۱۴-ایجاد- از زوی غلظت- فنی برای پیش
۱۵-گویی- از حواریون- گناه- کردارهای
۱۶-نیک- بیداری- سلاح کاشتنی

عمودی

۱-پژواک- شهر بی قانون- رساله ها-
۲-حرف ننداری- لحظه- کچل- طمع-
۳-فالگیر- شن- مساوی عامیانه- کامل-
۴-نت استمرار- ملی گرایی- موی گردن
۵-شیر- ترس- تلخ- اجرام آسمانی که به
دور خورشید می چرخند- پسوند شبا هت
۶-بخشی از پا- قله زاگرس- درک-
۷-مغ- به مراد نرسیده- غلظت
۸-اسلحه کمربندی- اکسیر- ایده-
۹-شهر- نوعی پای افزار-
۱۰-سملیک- پاک و زال- زائو ترسان
۱۱-گل نمویی- باند- از حروف الفبا
۱۲-اصفهان سابق- نفس خسته-
۱۳-فروری- تکیه بر پشتی- شهری در
هرمزگان- زهر- کلمه تنبیه- عدد
۱۴-مجهول- کشتی جنگی- ابریشم بست
۱۵-تاخت- پیشامد- بوی طوبت- اگر
۱۶-حروفش مرتب شود از مهره های شطرنج
۱۷-است- میوه خوب- شهر فراری-
۱۸-حاشیه- تندرت- ساز- خیس-
۱۹-درستکار- مستعمل- گردنده-
۲۰-ایجاد- از زوی غلظت- فنی برای پیش
۲۱-گویی- از حواریون- گناه- کردارهای
۲۲-نیک- بیداری- سلاح کاشتنی

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

حل جدول شماره ۲۲۸۷

جدول سخت [شماره ۴۹۹]

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

پسران عرب- ماوراءالنهر- ۱۱-شهری در استان کرمانشاه- از محبت دیو... می شود- ۱۲-نوعی بیماری عفونی واگیردار- بنی در عصر جاهلی
۱۳-میانابندن- از اعلام نگارش- ۱۴-تام آذری
۱۵-خداوندی- حبله ورزی- ۱۵-درخت جوان-
۱۶-قهرمان تروا- باشکوه و مجلل- پنجمین ماه
۱۷-سربانی- مسیر مسابقه اسب دوانی- سیب
۱۸-همراه افاده- فرونشست- چاشنی
۱۹-فیلمی دیدنی ساخته پل توماس
۲۰-اندرون بابازی دنیل دی لوئیس- پیشوند تکرار
۲۱-از آثار هوشنگ مرادی کرمانی، نویسنده
۲۲-کودک ونوجوان- سارق چیزهای کم ارزش

حل جدول شماره ۴۹۸

افقی:
۱-بالاخره- مشهورترین ورزشگاه
۲-برزیل- خجسته- هر طبقه ساختمان-
۳-ریحان- هراس انگیز- سنگ سبز قیمتی
۴-شبهه عقیق- نوعی حلوا- کمیاب- گروه
۵-بزرگ نوازندگان- ۴-کشوری در همسایگی
۶-مجارستان- دیاقوت سرخ- زبانه آتش- تکرار
۷-حرفی- ۵-مردن مرده- مخزن آب مسافرتی-
۸-ظرف هنری- پهنار- ۶-کتابی نوشته فرانتس
۹-فانون، آزادی خواه ضد استعماری فرانسوی
۱۰-یگانه- تکبر و طبعیت و حیات و حش ایران
۱۱-ترین حیوان- ۸-بوی طوبت- حبله گر- مادر
۱۲-حضرت یوسف(ع)- هنگام ورود به جایی گفته
۱۳-می شود- ۹-شهری در افغانستان- پشت
۱۴-نویسی سندنجاری یا مالی- گردبراق نقاشی
۱۵-به رنگ های مختلف- ۱۰-رود قابل کشتیرانی
۱۶-هامبورگ- واحد پول قطر- مدخل- فردای
۱۷-دیروز- ۱۱-نودودومین سوره قرآن- از عناصر
۱۸-هر داستان- موزه طبیعت و حیات وحش ایران
۱۹-عمودی:
۲۰-حاکم روالی در دوره هخامنشی
۲۱-قصه گوی قهوه خانه های قدیم- باران اندک
۲۲-ایفاگر نقش اسکارلت در فیلم دیدنی برادر هت
۲۳-دست نخورده- بخیل- خطایی در سکتال
۲۴-تازه به راه افاده- باقی مانده- ۵-ترسو- قند
۲۵-نیشکر- ۶-احسان- شعبه ای از نژاد سفید
۲۶-خود پسندی- تعیف- ضمیر بی حضور
۲۷-از موبدان ساسانی- آشکار و واضح- ۹-ترش
۲۸-و شیرین- گوشه ای در دستگاه چهارگاه- ۱۰-
۲۹-باز هم از مثال کمک بگیرید. به او

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

حل جدول شماره ۴۹۸